
סיכומים באנגלית

Reviewed work(s):

Source: *Zion* / ציון, Vol. א (תשס"א), חוברת ג (סו), pp. XXI-XXIV

Published by: [Historical Society of Israel](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70040915>

Accessed: 28/11/2011 07:55

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion* /.

<http://www.jstor.org>

חיבור זה משרטט דיוקן קבוצתי של פליטים יהודים צעירים שנאלצו להגר מגרמניה ומאוסטריה בעקבות עליית הנאצים לשלטון. הפליטים היגרו לארץ ישראל, לארצות הברית, לברית המועצות ולאמריקה הלטינית. דור זה של פליטים, שנולד בין סוף מלחמת העולם הראשונה לבין סוף שנות העשרים, מנה כשמונים אלף יהודים בגרמניה ובאוסטריה. הוא כבר היה מבוגר דיו בעת עליית הנאצים כדי לשאת תודעת זיכרון ומטען תרבותי של ארצות מוצאו, אבל היה צעיר דיו כדי להתמודד בהצלחה עם העקירה מן המולדת ועם המעבר לארצות אחרות ולתרבויות חדשות. למרות הרבגוניות החברתית והכלכלית, ולמרות הדרכים הרבות שאליהן פנו פליטים אלה, המחבר טוען שניתן למצוא סממנים משותפים המאפיינים את דרכם ואת חייהם. סממנים אלה נובעים מן הגורל המשותף ומן הקשיים המיוחדים שדור זה נאלץ להתמודד עמם.

Renée Levine Melammed, *Heretics or Daughters of Israel? The Crypto-Jewish Women of Castile*, Oxford University Press, New York 1999, vi + 256 pp., bibl., index

המחברת בוחנת את אורח חייהן של נשים ממשפחות אנוסים בקסטיליה, ומעלה אפשרות שהגרעין המשפחתי והקבוצה היהודים שלא המירו את דתם (לפני 1492) אפשרו לנשים אלה להמשיך ולקיים מצוות ומנהגים יהודיים, תוך מודעות לסיכון הרב שלקחו על עצמן. נשים אלו ראו במעשיהן חלק בלתי נפרד ממורשתן ומן הקשר שלהן ושל קהילתן לעם היהודי. האינקוויזטורים היו מודעים לתפקידן של הנשים בהעברת המסורות והמנהגים, אך רדיפותיהם לא היה בהן כדי להפסיק את העברת המסורות, מכיוון שגם אם המשפחה הועלתה על המוקד, יכולים היו ילדיה להמשיך את המסורת שהעבירה אליהם.

Vivian B. Mann (ed.), *Jewish Texts on the Visual Arts*, Cambridge University Press, Cambridge 2000, 236 pp., ill., bibl., index

אוסף של מקורות העוסקים באמנות יהודית. העורכת מבקשת להראות כי למקורות מתחום האמנות יש חשיבות רבה, הן להיסטוריון הן לתוקר האמנות. בחיבור כתמישים מקורות יהודיים שתורגמו לאנגלית, בעיקר מעברית ומארמית, החל מן העת העתיקה וכלה במאה הכ'. מטרת האוסף להקל על היסטוריונים וחוקרי אמנות שאינם בקיאים בשפות הללו להשתמש בהם. המקורות באוסף מגוונים למדי: מן המקרא, מן המשנה ומן התלמוד ואף מספרות ההלכה המוקדמת והמאוחרת. מקורות אחרים נכתבו בידי האמנים עצמם או בידי אנשי ציבור. המקורות מחולקים לפרקים על פי נושאים: איקונוקלאום, אדריכלות בתי כנסת, אמנות טקסית, איסוף פרטי אמנות ועוד. בכל פרק ופרק מסודרים המקורות בסדר כרונולוגי ומלווים באיורים.

Mark D. Meyerson & Edward D. English (eds.), *Christians, Muslims, and Jews in Medieval and Early Modern Spain: Interaction and Cultural Change*, University of Notre Dame Press, Notre Dame 2000, xxi + 345 pp., index

המחבר בוחן מספר הבטים בחיי הקהילות היהודיות בצפון מערב אירופה, שהתבססו באיזור זה בעקבות גירוש היהודים מספרד ומפורטוגל. הוא מתאר את המסע שעברו קהילות אלה מן הנצרות אל היהדות מכאן, ומתכרה מסורתית אל חברה בעלת סממנים מודרניים מכאן, תוך שימת דגש על הבטים חברתיים ואינטלקטואליים. הוא דן בתהליכי המודרניזציה שחלו בחברה היהודית המתגבשת, ובמיוחד במפגש המחודש עם היהדות. רוב המאמרים מתמקדים בקהילת אמסטרדם במאה הי"ז, ומיעוטם עוסקים בקהילות היהודיות בהמבורג ובלונדון במאה הי"ח. המאמרים ראו אור בעבר מעל במות שונות ועובדו מחדש לספר זה.

Alexandr Kraushar, *Jacob Frank: The End to the Sabbataian Heresy*, edited by Herbert Levy. University Press of America, Lanham–New York–Oxford 2001, 555 pp., index

בשנת 1895 פורסמה לראשונה המונוגרפיה של אלכסנדר קראושר: יעקב פרנק והפרנקיסטים בפולין 1726–1816. המונוגרפיה נכתבה בשפה הפולנית, בעיר קרקוב, בתקופה שבה נסב השיח הרוסי-הפולני-יהודי סביב הזיקה בין הדת ללאומיות. המחבר תיאר את הביוגרפיה של יעקב פרנק והתמודד, בין השאר, עם המינוח כתופעה חברתית-דתית. ספרו של קראושר תורגם מפולנית בידי סטנלי ברגמן. למהדורה שלפנינו נוסף מבוא של העורך, הרברט לוי, שבו הוא בוחן הבטים שונים של תיאולוגיה ושל מינוח ובהירות אחרות. כמו כן הוא מתאר את נסיבות העלמותה של השבתאות ואת גורמי המשיכה של התיאולוגיה השבתאית.

Eleonore Lappin, *Der Jude 1916–1928: Jüdische Moderne zwischen Universalismus und Partikularismus*, Mohr Siebeck, Tübingen 2000, 456 pp., bibl., index

הספר עוסק באחד מכתבי העת הבולטים ביותר בתחום הספרות והתרבות בתקופת הרפובליקה של ויימאר, כתב העת *Der Jude*, בשנים 1916–1928. כתב העת היה מזוהה במיוחד עם דמותו של מרטין בובר והיה חלק בלתי נפרד מן הארגון הציוני העולמי. המחברת פותחת בסקירה היסטורית על כתב העת. בכל אחד משערי הספר היא דנה באופן שבו בא לידי ביטוי בכתב העת נושאים שונים, כגון: דימוי ומציאות של הלאומיות היהודית בסביבה גרמנית, הציונות כמשימה ארוכת טווח, ספרות בשירות העם, תרבות יהודית בין דת לחילון. החיבור בוחן בעיקר את מגמות האוניברסליזם אל מול המגמות של ייחודיות יהודית ושל לאומיות יהודית, כפי שבאו לידי ביטוי בכתב העת, בפרט על רקע שינויים שחלו במושגים 'יהודי' ו'יהדות' בהשפעת המודרנה.

Walter Laqueur, *Generation Exodus: The Fate of Young Jewish Refugees from Nazi Germany*, Brandeis University Press, University Press of New England, Hanover–London 2001, xvii + 345 pp., index

המחבר בוחן את היחסים בין יהודים לנוצרים בין השנים 1862–1940 במחוז באדן שבדרום-מערב גרמניה. בתקופה הנדונה חיו שתי הקבוצות חיים משותפים למרות ההבדלים הדתיים, התרבותיים והחברתיים ביניהן. המחבר גורס כי האוכלוסייה היהודית הפכה עם השנים לחלק בלתי נפרד מן המרקם החברתי בכפרים ובעיירות הטיפוסיים לאיזור דרום-מערב גרמניה, ולדת ולאמונה נודע תפקיד מרכזי ביחסים בין הקתולים והפרוטסטנטים לאוכלוסייה היהודית. המחבר מתאר את האופן הטרגי שבו באו חיים משותפים אלה אל קצם, ומראה שתושבי באדן הנוצרים פגעו בהבטים שונים בזוהתם בשל תגובתם הסבילה לגירוש היהודים ולהרס העיירות והכפרים במחוז מולדתם.

Andreas Brämer, *Judentum und religiöse Reform: Der Hamburger Israelitische Tempel 1817–1938*, Dölling und Galitz, Hamburg 2000, 304 pp., bibl., index

הספר עוסק ב'טמפל' בהמבורג למן הקמתו ועד לחורבנו (1817–1938). בחלקו הראשון הספר מתאר את הקמת הטמפל, את השאיפות שעמדו לנגד עיני מקימיו ואת הקהילה היהודית הרפורמית של המבורג וסביבותיה. לאחר מכן הוא בוחן את סגנון הפולחן הייחודי שהתקיים בטמפל – שילוב בין הדת היהודית לתרבות הגרמנית. בחלקו השני של הספר המחבר מציג אוסף של מקורות המתעדים את הקמת הטמפל ואת מערך החיים החברתיים והקהילתיים שקם סביבו. מקורות אלה, שהגישה אליהם קשה או שטרם פורסמו, מאפשרים למחבר להתחקות אחר המשמעויות שייחסו אנשי הקהילה לטמפל, על רקע התפתחותם של זרמים שונים ביהדות הגרמנית המודרנית.

Andreas Gotzmann, Rainer Liedtke & Till van Rahden (eds.), *Juden, Bürger, Deutsche: Zur Geschichte von Vielfalt und Differenz 1800–1933*, Leo Baeck Institute London, Mohr Siebeck, Tübingen 2001, 444 pp., bibl., index

קובץ של שישה עשר מאמרים העוסקים בזיקה בין הבורגנות היהודית לבורגנות הגרמנית בין השנים 1800–1933. מאמרי הקובץ מתארים הן את ייחודה של הבורגנות היהודית בגרמניה ואת התפתחותה ההיסטורית והחברתית, הן את ההבטים המשותפים לה ולבורגנות הגרמנית. העורכים רואים בהיסטוריה של יהודי גרמניה חלק בלתי נפרד מן ההיסטוריה הגרמנית הכללית, ועל כן מייחסים ליהודים חלק חשוב בתולדות האזרחות והבורגנות של גרמניה במאות ה'י"ט והכ', ומזהים בקרבם תבניות מוכרות של התפתחות חברתית ותרבותית עירונית. לספר שני חלקים. המאמרים בחלקו הראשון של הספר דנים בזיקה שבין היהודים לסביבתם העירונית, והמאמרים בחלקו השני של הספר עוסקים בתפיסת הבורגנות בהקשרה היהודי.

Yosef Kaplan, *An Alternative Path to Modernity: The Sephardi Diaspora in Western Europe*, Brill, Leiden–Boston–Köln 2000, ix + 309 pp., index

ההיסטורי של המחקר ובשיטות העבודה של מדעי החברה שבהן נקט המחבר. חלקו השני דן בתמורות בהגירה ובביטויים של זיקה קבוצתית יהודית, תוך השוואת תהליכים אלה עם תהליכים מקבילים באוכלוסייה האמריקנית הלבנה בכלל. בחלקו השלישי הספר בוחן את הקשרים הסיבתיים שבין הגירה לבין הזדהות יהודית. הספר נחתם בהתבוננות כוללת בתהליכים ובהשלכות האפשריות שלהם על המשכיות הקהילה היהודית כקבוצת זהות אתנית נפרדת בארצות הברית.

אלתנן רייגר (עורך), קראקא, קז'מיז', קרקוב: מחקרים בתולדות יהודי קרקוב, המרכז לחקר תולדות היהודים בפולין ומורשתם, המכון לחקר התפוצות, אוניברסיטת תל-אביב, ירושלים תשס"א, 415 + xx עמ', ביבל', מפתח.

תשעה-עשר המאמרים בקובץ דנים בקהילה היהודית של קרקוב ומשרטטים קווים לדמותה של קהילה יהודית עירונית מזרח אירופית החל מימי הביניים וכלה בעת החדשה. שלושה מאמרים דנים בקהילה היהודית של קרקוב מראשיתה ועד לחלוקת פולין, תוך שימוש בפנקסי הקהילה ובתעודות בנות הזמן. מאמר אחר סוקר את האדריכלות של בתי הכנסת העתיקים בקרקוב למן הקמתם ועד לשיקומם. רוב המאמרים מתמקדים בחקר ההווה היהודית העירונית בקרקוב במאות הי"ט והכ', עם התפוררותה של החברה המסורתית ויצירתן של מסגרות זהות חדשות לאנשי הקהילה. מאמרים אחרים דנים במעמד החברתי, הכלכלי והמשפטי של היהודים, וכן בהשכלה, באורתודוקסיה ובתנועת הפועלים בתקופה שבה היתה העיר נתונה תחת מרותו של השלטון האוסטרי. שני מאמרים דנים בתמורות הפוליטיות שעברה הקהילה היהודית בתקופת פולין העצמאית ובהשתלבותם של אנשי הקהילה בעיר הפולנית, בתרבותה ובלשונה, בין שתי מלחמות העולם.

אניטה שפירא (עורכת), מדינה בדרך: החברה הישראלית בעשורים הראשונים, מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, ירושלים תשס"א, 325 עמ', מפתח.

קובץ של שנים-עשר מאמרים, הכוללים היבטים בהיסטוריה החברתית, הפוליטית והתרבותית של מדינת ישראל בחמשת עשורים הראשונים. המאמרים בוחנים תמורות שעברו על החברה הישראלית, שינויים במוסכמות, מתחים בין ייחודי למשותף ויחסי גומלין בין החברה למדינה. הקובץ מתמודד עם בעיות פנים-ישראליות סביב ארבעה מוקדים עיקריים: יחסי יהודים-ערבים וגיבוש היחסים בין מדינת ישראל למיעוט הערבי; עלייה וקליטה; מלחמת תרבות ויחסי דתיים-חילוניים; הבטים סוציולוגיים ופסיכולוגיים של עידן ההפרטה והגלובליזציה. הקובץ מבקש לשקף את מגוון המגמות הקיימות בחקר החברה הישראלית כיום.

Ulrich Baumann, *Zerstörte Nachbarschaften: Christen und Juden in badischen Landgemeinden 1862–1940*, Dölling und Galitz, Hamburg 2000, 341 pp., bibl., indices